

บันทึก

เรื่อง การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมทำการล่วงเวลาสำหรับการตรวจสอบของป่าที่นำมาจาก
ต่างประเทศเคลื่อนที่ผ่านด่านป่าไม้ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีหนังสือ ที่ กษ ๐๗๐๔/๑๒๔๘๓ ลงวันที่ ๘
พฤษภาคม ๒๕๓๒ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า จังหวัดสิงห์บุรีได้หาหรือกรมป่า
ไม้ กรณีการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมล่วงเวลาทำการตรวจสอบของป่า (หวาย) จากประเทศพม่าซึ่ง
นำเคลื่อนที่ผ่านด่านป่าไม้สิงห์บุรี โดยจะเรียกเก็บตามเกณฑ์คำนวณค่าภาคหลวงจากราคาสินค้า
นำเข้าซึ่งทางด่านศุลกากรแม่สอดได้ประเมินไว้เพื่อเรียกเก็บค่าภาษีขาเข้า ว่าจะเป็นการชอบด้วย
กฎหมายหรือไม่อย่างไร ซึ่งกรมป่าไม้ได้สั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาแล้วปรากฏว่ามี
ความเห็นแตกต่างกันเป็น ๒ ฝ่าย คือ

ฝ่ายแรก เห็นว่า กฎหมายมีเจตนารมณ์ให้เรียกเก็บค่าธรรมเนียมทำการล่วงเวลา
เฉพาะไม้หวงห้ามหรือของป่าหวงห้ามซึ่งต้องชำระค่าภาคหลวงตามกฎหมายในประเทศไทย
เท่านั้น จึงได้กำหนดให้ติดค่าธรรมเนียมทำการล่วงเวลาโดยถือค่าภาคหลวงเป็นเกณฑ์ในการ
คำนวณ ส่วนไม้ที่มีใช้ไม้หวงห้ามหรือของป่าหวงห้าม การทำออก มาหรือการเก็บหาไม่ต้องขอ
อนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่และไม่ต้องชำระค่าภาคหลวง จึงเรียกเก็บค่าธรรมเนียมทำการ
ล่วงเวลาไม่ได้ สำหรับของป่า (หวาย) ที่นำมาจากต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักรไทยมีใช้ของ
ป่าหวงห้ามตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ เพราะของป่าหวงห้ามตามพระราชกฤษฎีกากำหนดของป่า
หวงห้าม พ.ศ.๒๕๓๐ หมายถึงของป่าในราชอาณาจักรไทยเท่านั้น ดังนั้น กรณีนี้แม้ว่าเจ้าของของ
ป่า (หวาย) จะแสดงความยินยอมสมัครใจขอเสียค่าธรรมเนียมทำการล่วงเวลาก็ตาม พนักงาน
เจ้าหน้าที่ก็จะเก็บค่าธรรมเนียมทำการล่วงเวลาดังกล่าวไม่ได้ เพราะเจ้าของของป่า (หวาย) ไม่มี
หน้าที่ที่จะต้องชำระค่าธรรมเนียมและพนักงานเจ้าหน้าที่ก็ไม่มีอำนาจเรียกเก็บค่าธรรมเนียม
เช่นเดียวกัน การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมทำการล่วงเวลาจากการตรวจสอบของป่า (หวาย) ในกรณี
นี้จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งเรื่องทำนองนี้กรมป่าไม้ได้เคยหารือคณะกรรมการกฤษฎีกา เกี่ยวกับการ
ยินยอมชำระค่าภาคหลวงกรณีไม้ที่มีชนิดตรงกับไม้หวงห้ามในป่าและยินยอมชำระ
ค่าธรรมเนียมไม้ที่มีใช้ไม้หวงห้ามในการทำไม้ในที่ดินกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครอง
คณะกรรมการกฤษฎีกาได้ให้ความเห็นว่าเจ้าของไม้ไม่มีหน้าที่ต้องชำระค่าภาคหลวงหรือ
ค่าธรรมเนียม และพนักงานเจ้าหน้าที่ก็ไม่มีอำนาจเรียกเก็บแต่อย่างใด (หนังสือด่วนมาก ที่ สร
๐๖๐๑/๑๑๕๕ ลงวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๒๕)

ฝ่ายที่สอง เห็นว่า กรมป่าไม้เคยสั่งการตามหนังสือ ที่ กส ๐๗๐๔(๔)/๔๖๔๙ ลง
วันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๒๓ ว่า ในการปฏิบัติงานนอกเวลาราชการปกติ เพื่อเป็นผลประโยชน์รายได้
ให้แก่รัฐ และเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ประสงค์จะนำไม้เคลื่อนที่นอกเวลาราชการ
ถ้าผู้เป็นเจ้าของไม้แสดงความยินยอมสมัครใจขอเสียค่าธรรมเนียมและค่าทำการล่วงเวลา เพื่อ

เป็นการสนองความยินยอมของผู้ขอ พนักงานเจ้าหน้าที่ย่อมจะเรียกเก็บค่าธรรมเนียมและค่าทำการล่วงเวลาสำหรับไม้ที่นำมาจากต่างประเทศได้ เพราะมิได้มีกฎหมายบัญญัติห้ามไว้มิให้เรียกเก็บค่าทำการล่วงเวลาในกรณีที่ผู้ขอยินยอมแต่อย่างใด สำหรับวิธีคำนวณเรียกเก็บค่าทำการล่วงเวลาสำหรับไม้ที่นำมาจากต่างประเทศที่มีชนิดตรงกับไม้ภายในประเทศให้คำนวณค่าทำการล่วงเวลาเท่ากับไม้ภายในประเทศ ส่วนไม้ที่นำมาจากต่างประเทศที่มีชนิดไม้ไม่เหมือนกับไม้ภายในประเทศ หรือไม้ที่ไม่รู้จักชื่อให้คิดร้อยละสิบของอัตราค่าภาคหลวงในอัตราต่ำสุดของไม้หวงห้าม แต่อย่างสูงไม่เกิน ๔๐๐ บาท และฝ่ายที่สองมีความเห็นด้วยว่า เรื่องนี้กับเรื่องการยินยอมชำระค่าภาคหลวงไม้ในที่ดินกรรมสิทธิ์ตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนมาก ที่ สร ๐๖๐๑/๑๑๕๕ ลงวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๒๕ นั้น ไม่น่าจะนำมาเทียบเคียงกันได้ เพราะทั้งสองเรื่องดังกล่าวมีความแตกต่างกันในสาระสำคัญ กล่าวคือ ไม้ในที่ดินกรรมสิทธิ์ถือว่าเป็นทรัพย์สินส่วนควบของที่ดินไม่อยู่ในบังคับของพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ การทำออกจึงไม่ต้องรับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ การนำเคลื่อนที่ไม่ต้องมีใบเบิกทางกำกับ แต่สำหรับไม้หรือของป่าที่นำมาจากต่างประเทศต้องชำระค่าภาษีศุลกากร และการนำเคลื่อนที่ต้องมีใบเบิกทางกำกับตามพระราชบัญญัติป่าไม้ฯ แสดงว่าอยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยศุลกากรและกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ตั้งแต่ต้น ดังนั้น การที่เจ้าของไม้หรือของป่า (หวาย) ที่นำมาจากต่างประเทศซึ่งนำเคลื่อนที่โดยมีใบเบิกทางกำกับมาขอแจ้งผ่านด่านป่าไม้นอกเวลาราชการปกติ โดยแสดงความยินยอมสมัครใจขอเสียค่าทำการล่วงเวลา เพื่อเป็นการสนองความประสงค์ของผู้ขอ เป็นการอำนวยความสะดวกแก่ราษฎร และประการสำคัญเพื่อเป็นผลประโยชน์รายได้แก่รัฐ พนักงานเจ้าหน้าที่ก็จะเรียกเก็บค่าทำการล่วงเวลาได้ และเห็นว่าเรื่องนี้ควรตีความในทางที่เป็นประโยชน์แก่รัฐและผู้ประกอบการโดยสุจริต เพราะมิได้มีกฎหมายบัญญัติห้ามไว้มิให้เรียกเก็บค่าทำการล่วงเวลาในกรณีที่ผู้ขอสมัครใจและยินยอมแต่อย่างใด ถ้าหากตีความว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่มีอำนาจเรียกเก็บค่าทำการล่วงเวลาตามความเห็นดังกล่าวข้างต้น นอกจากจะทำให้รัฐขาดรายได้แล้ว ยังทำให้ผู้ประกอบการค้าของป่า (หวาย) เดือดร้อนด้วยเนื่องจากต้องเสียเวลารอคอยแจ้งผ่านด่านในเวลาราชการปกติ ซึ่งเรื่องนี้กรมป่าไม้ได้เคยตอบจังหวัดสมุทรสาครว่า กรณีผู้นำไม้จากต่างประเทศโดยมีใบเบิกทางกำกับประสงค์จะนำไม้เคลื่อนที่ผ่านด่านนอกเวลาราชการ ถ้าผู้ควบคุมไม้ไม่สมัครใจชำระเงินค่าล่วงเวลาตามระเบียบที่ทางราชการกำหนดไว้ ก็ให้เจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกไว้ในเวลาราชการปกติ (หนังสือกรมป่าไม้ ที่ กษ ๐๗๐๔(๔)/๓๕๐๑ ลงวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๐)

กรมป่าไม้เห็นว่า จากความเห็นที่แตกต่างกันดังกล่าวเป็นปัญหาข้อกฎหมายและแนวทางปฏิบัติตามกฎหมาย สมควรจะได้หารือคณะกรรมการกฤษฎีกา ดังนี้

๑. การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมทำการล่วงเวลาตรวจสอบของป่าที่นำมาจากต่างประเทศ ไม้ที่นำมาจากต่างประเทศ ไม้ที่มีใช้ไม้หวงห้าม โดยเจ้าของไม้สมัครใจยินยอมชำระค่าธรรมเนียม และเจ้าหน้าที่ได้เก็บค่าธรรมเนียมทำการล่วงเวลาโดยถือเกณฑ์ค่าภาคหลวงไม้ในประเทศสำหรับไม้ที่มีชนิดตรงกับไม้ภายในประเทศ ส่วนไม้ที่มีชนิดไม่เหมือนกับไม้ภายในประเทศหรือไม้ที่ไม่รู้จักชื่อให้คิดร้อยละสิบของอัตราค่าภาคหลวงในอัตราต่ำสุดของไม้หวง

ห้ามแต่อย่างสูงไม่เกิน ๔๐๐ บาท ดังนี้เป็นทางปฏิบัติที่ชอบด้วยกฎหมายเพียงใด หรือไม่ เพราะเหตุใด

๒. หนังสือกรมป่าไม้ ที่ กส ๐๗๐๔(๔)/๔๖๔๙ ลงวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๒๓ เรื่อง การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมและค่าทำการล่วงเวลาตรวจสอบไม้ที่นำมาจากต่างประเทศ ถือว่าเป็นระเบียบที่สั่งให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติได้โดยชอบด้วยกฎหมายเพียงใด หรือไม่ เพราะเหตุใด

๓. กรณีผู้นำไม้หรือของป่าจากต่างประเทศขอแจ้งผ่านด่านป่าไม้นอกเวลาราชการปกติโดยไม่สมัครใจที่จะชำระค่าล่วงเวลาตรวจสอบไม้ที่นำเคลื่อนที่ผ่านด่าน หากเจ้าหน้าที่อนุญาตเป็นหนังสือให้นำผ่านด่านป่าไม้โดยไม่เก็บเงินค่าธรรมเนียมทำการล่วงเวลาจะเป็นการปฏิบัติที่ชอบด้วยกฎหมายเพียงใด หรือไม่

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้พิจารณาแล้วขอหารือคณะกรรมการกฤษฎีกาในปัญหาที่กรมป่าไม้เสนอ เพื่อให้เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ถือเป็นแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าว โดยได้ฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมป่าไม้) และผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมศุลกากรและกรมบัญชีกลาง) แล้ว มีความเห็นดังต่อไปนี้

ปัญหาประการที่หนึ่ง เห็นว่า ในกรณีเจ้าของไม้หรือของป่าขอให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบไม้หรือของป่านอกเวลาราชการโดยเจ้าของไม้หรือของป่าสมัครใจชำระค่าธรรมเนียมทำการล่วงเวลา และเจ้าหน้าที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามคำขอนั้นเจ้าหน้าที่ย่อมเรียกเก็บค่าธรรมเนียมทำการล่วงเวลาได้เพราะค่าธรรมเนียมทำการล่วงเวลาในกรณีนี้มีลักษณะเป็นค่าบริการและเจ้าของไม้หรือของป่าสมัครใจชำระค่าธรรมเนียมทำการล่วงเวลาเป็นค่าบริการสำหรับการตรวจสอบไม้หรือของป่านอกเวลาราชการ ดังนั้น สำหรับไม้หรือของป่าที่ไม่ต้องเสียค่าภาคหลวง เมื่อมีการตรวจสอบไม้หรือของป่าดังกล่าวนอกเวลาราชการโดยเจ้าของไม้หรือของป่าสมัครใจชำระค่าธรรมเนียมทำการล่วงเวลา แม้ว่าไม่อาจจะคิดค่าธรรมเนียมทำการล่วงเวลาจากเงินค่าภาคหลวงที่คำนวณได้ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒๓ (พ.ศ. ๒๕๑๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ว่าด้วยอัตราค่าธรรมเนียม^๑ ก็ตาม กรมป่าไม้ก็อาจจะนำวิธีการคำนวณค่าธรรมเนียมทำการล่วงเวลาตามที่ได้กำหนดไว้ในกฎกระทรวงดังกล่าวมาเป็นเกณฑ์การคำนวณโดยอนุโลมได้ หรือกรมป่าไม้อาจจะกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมทำการล่วงเวลาสำหรับกรณีดังกล่าวขึ้นใหม่ก็ได้ ดังที่กรมป่าไม้ได้สั่งการไว้แล้วตามหนังสือกรมป่าไม้ ที่ กส

^๑กฎกระทรวง ฉบับที่ ๒๓ (พ.ศ. ๒๕๑๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ ว่าด้วยอัตราค่าธรรมเนียม

ข้อ ๒ ให้กำหนดค่าธรรมเนียมดังต่อไปนี้

๑ล๑

๑ล๑

(๓๔) ค่าธรรมเนียมทำการล่วงเวลาคิดร้อยละสิบของเงินค่าภาคหลวงที่คำนวณได้ในครั้งนั้น
๑ แต่อย่างสูงไม่เกิน ๔๐๐ บาท

๑ล๑

๑ล๑

๐๗๐๔(๔)/๔๖๔๙ ลงวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๒๓ เรื่อง การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมและค่าทำการล่วงเวลาตรวจไม้ที่นำมาจากต่างประเทศ

ปัญหาประการที่สอง เห็นว่า ตามที่ได้วินิจฉัยในปัญหาประการที่หนึ่งแล้วว่า เมื่อเจ้าของไม้หรือของป่าสมัครใจชำระค่าธรรมเนียมทำการล่วงเวลา และเจ้าหน้าที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ตามคำขอนั้น เจ้าหน้าที่ย่อมเรียกเก็บค่าธรรมเนียมทำการล่วงเวลาได้ และในกรณีที่กฎหมายไม่ได้กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมทำการล่วงเวลาสำหรับการตรวจสอบไม้หรือของป่าประเภทใดไว้ กรมป่าไม้สามารถกำหนดวิธีการคำนวณอัตราค่าธรรมเนียมทำการล่วงเวลาสำหรับการตรวจสอบไม้หรือของป่าดังกล่าวได้ ดังนั้น หนังสือกรมป่าไม้ ที่ กส ๐๗๐๔(๔)/๔๖๔๙ ลงวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๒๓ เรื่อง การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมและค่าทำการล่วงเวลาตรวจไม้ที่นำมาจากต่างประเทศ ซึ่งได้สั่งให้เจ้าหน้าที่เรียกเก็บค่าธรรมเนียมและค่าทำการล่วงเวลาสำหรับไม้ที่นำมาจากต่างประเทศได้ โดยกำหนดวิธีคำนวณเรียกเก็บค่าล่วงเวลาไว้ว่า ไม้ที่นำมาจากต่างประเทศที่มีชนิดตรงกับไม้ภายในประเทศให้คำนวณค่าล่วงเวลาเท่ากับไม้ภายในประเทศ ส่วนไม้ที่นำมาจากต่างประเทศที่มีชนิดไม้ไม่เหมือนกับไม้ภายในประเทศหรือไม้ที่ไม่รู้จักชื่อให้คิดร้อยละสิบของอัตราค่าภาคหลวงในอัตราต่ำสุดของไม้หวงห้าม แต่อย่างสูงไม่เกิน ๔๐๐ บาท ทั้งนี้ ต้องเป็นความประสงค์ของผู้ขอและโดยผู้ขอยินยอมเท่านั้น จึงเป็นหนังสือที่สั่งให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติได้โดยชอบ

ปัญหาประการที่สาม เห็นว่า การที่เจ้าหน้าที่อนุญาตเป็นหนังสือให้ผู้นำไม้หรือของป่าจากต่างประเทศซึ่งนำไม้หรือของป่าผ่านด่านป่าไม้นอกเวลาราชการและไม่สมัครใจชำระค่าธรรมเนียมทำการล่วงเวลาสำหรับการตรวจสอบไม้ นำไม้หรือของป่าดังกล่าวผ่านด่านป่าไม้โดยไม่เก็บค่าธรรมเนียมทำการล่วงเวลาย่อมถือว่าเป็นการไม่ปฏิบัติตามหนังสือกรมป่าไม้ ที่ กส ๐๗๐๔(๔)/๔๖๔๙ ลงวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๒๓ ดังกล่าวมาแล้วในปัญหาประการที่หนึ่งและปัญหาประการที่สอง และหนังสือกรมป่าไม้ ที่ กษ ๐๗๐๔(๔)/๓๙๐๑ ลงวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๐ ที่ว่า ถ้าผู้ควบคุมไม้ไม่สมัครใจชำระเงินค่าล่วงเวลาตามระเบียบที่ทางราชการกำหนดไว้ก็ให้เจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกให้ในเวลาราชการปกติ

(ลงชื่อ) วัฒนา รัตนวิจิตร

(นายวัฒนา รัตนวิจิตร)

รองเลขาธิการ ฯ

ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ตุลาคม ๒๕๓๒